

بررسی عوامل موثر بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری با نقش تعدیلگر دینداری (بررسی موردی شهرداری شیراز)

یاسر باغبانیان^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۰۸ تاریخ چاپ: ۱۴۰۲/۱۲/۲۹

چکیده

انتظار می رود که شهرداری‌ها به طور مستمر برای شناسایی توانایی‌ها و ضعف‌ها، سرعت بخشیدن به اقدامات و بهبود کیفیت فرایندهای کسب درآمدهای پایدار اقدام کنند. در محیطی پویا همانند شهرداری، سازمان با یک سلسله مسائل ناخواسته و موقعیت‌های پیش بینی نشده روبه رو می شود که پایش آن‌ها برای افراد دستان در کار در شهرداری دشوار می باشد. این تحقیق به بررسی عوامل موثر بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری با نقش تعدیلگر دینداری در شهرداری شیراز می پردازد. جامعه آماری این تحقیق مدیران و کارشناسان درآمد و مالی شهرداری شیراز در سال ۱۴۰۲ که شامل ۱۷۰ نفر می باشند. پرسشنامه ها بصورت تصادفی ساده بین نمونه آماری توزیع گردید و پس از گردآوری پرسشنامه ها و استخراج داده ها برای آزمون فرضیه ها از روش معادلات ساختاری در قالب نرم افزار Smart PLS2 استفاده گردید. نتایج در سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان دادند که هر شش فرضیه تحقیق مورد تایید قرار گرفتند. در واقع رابطه بین عدالت، سیستم وصول عوارض، پول دوستی بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری معنادار و همچنین نقش تعدیلگر دینداری نیز بر این سه رابطه معنادار گردید.

واژگان کلیدی

عوارض شهرداری، توجیه اخلاقی، دینداری، شهرداری شیراز

۱. کارشناس تخصیص بودجه، معاونت برنامه ریزی و توسعه سرمایه انسانی شهرداری شیراز.

۱- مقدمه

امروزه شهرها محل استقرار و زندگی بخش عمده ای از جمعیت جهان می باشند. بنابر پیش بینی های دفتر اسکان بشر سازمان ملل متحد تا سال ۲۰۵۰، دو سوم جمعیت دنیا در شهرها زندگی خواهند کرد. در کشور ما نیز براساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن، سال ۱۳۸۵ نزدیک به ۶۹ درصد جمعیت کشورمان در شهرها زندگی می کنند و کلان شهرها به تنهایی ۲۵ درصد جمعیت کشور را در خود جای داده اند، مسلماً وجود چنین ساختار جمعیتی اهمیت شهرها را در اقتصاد ملی و جهانی به تصویر می کشد به طوریکه امروزه الگوها و تحولات عمده ی اقتصادی ملی و جهانی از شهرها نشان می گیرد (اکبری نسب و فتاحی، ۱۳۹۵). از این رو شناخت چالش ها و فرصت های اقتصادی شهر و دستیابی به چشم اندازی روشن و مورد توافق درباره ی آینده اقتصادی آن موضوع بسیار بااهمیتی است. در دهه های اخیر مدیریت شهری در عمده کشورهای جهان به طور فزاینده ای با چالش های فراوانی روبرو بوده است که این امر ناشی از عوامل گوناگون اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اجرایی، مالی و حقوقی متعددی است (معزی مقدم، ۱۳۸۱) در میان چالش ها و معضلات بخش های مختلف مدیریت شهری، تأمین منابع مالی و درآمدی شهرداری ها اهمیت ویژه ای دارد (رزازیان، ۱۳۸۷). زیرا از یک سو کسب درآمد شهرداری ها تأثیر عمده ای در ارائه ی خدمات به شهروندان دارد و از سوی دیگر فقدان درآمد کافی نه تنها سبب عدم ایجاد خدمات ضروری در شهر می شود بلکه، اساساً اجرای تمامی طرح ها و برنامه های شهری را با مشکل مواجه خواهد ساخت (بیدرام و قربانی، ۱۳۹۵). در حالت کلی از دید اقتصاد شهری عواملی چون گسترش دامنه فعالیت های شهرداری ها و بالا بردن سطح انتظارات مردم از آن ها و مشکلات ناشی از افزایش جمعیت شهری نیاز به گسترش منابع مالی و درآمدی شهرداری ها را بیشتری کند (قلعه دار، ۱۳۸۲). اهمیت این مساله در مورد شهر تهران به عنوان یک کلان شهر مطرح در سطح جهان دو چندان می باشد. به طوریکه یکی از مشکلات مهم شهرداری تهران و کلان شهرها، در گسترش و توسعه برنامه های مدیریت شهری بخصوص در پروژه های عمرانی مربوط، محدودیت درآمدهای این سازمان در مقابل هزینه های فزاینده آن است (مهرگان و همکاران، ۱۳۹۱). حالا با توجه به وجود اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری در اقتصاد ایران سوال اصلی این است که آیا اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری اخلاقی است یا نه؟ مک گی^۱ (۲۰۱۶) سه دیدگاه در مورد توجیه اجتناب از پرداخت عوارض و مالیات بیان می کند که فرار از پرداخت مالیات و عوارض همیشه غیر اخلاقی است، همیشه اخلاقی و گاهی اخلاقی است. در مطالعه انجام شده توسط مک گی (۲۰۰۶) فرار از عوارض و مالیات یک عمل اخلاقی در نظر گرفته می شود چرا که فقدان عدالت در استفاده از پول حاصل از مالیات، سطح بالای فساد دولتی و مزایای پول مالیات کمتر توسط عموم قابل قبول است. در حالی که طبق نظر کوهن^۲ (۱۹۹۸) در تحقیق مک گی و همکاران (۲۰۰۸) بر مبنای ادبیات و اندیشه های مذهبی، مشخص شد که فرار از پرداخت مالیات و عوارض همیشه غیر اخلاقی است. در مطالعه ای که مک گی (۲۰۱۲) با حجم نمونه ۱۱۰۰ نفر در شش کشور انجام داد که نتایج نشان داد فرار مالیاتی گاهی اخلاقی به حساب می آید و این تحت تاثیر سه بعد عدالت، سیستم های مالیاتی و تبعیض است. این پژوهش بر اساس مطالعات قبلی با ترکیب دو مدل مک گی و همکاران (۲۰۱۲) و لو و همکاران (۲۰۱۳) به بررسی عوامل موثر بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری با نقش تعدیلگر دینداری می پردازد.

¹ McGee(2016)

² Cohn (1998)

بنابراین ضرورت شناسایی عوامل عدم پرداخت این درآمدها از سوی شهروندان به شدت احساس می شود. به طوری که فقدان نگرش جامع به منابع درآمدی شهرداری شیراز تغییرات و مداخلات موردی، اجرای سیاست خوداتکایی و خودکفائی شهرداری، بخش درآمدی شهرداری شیراز را در وضعیت ناپایداری قرار داده است، محدود شدن عرصه های قانونی و معقول کسب درآمد شهرداری منجر به وابستگی شدید بخش درآمدی شهرداری به ساخت و سازهای شهری شده است. به نحوی که ادامه این وضعیت آثار و تبعات نامطلوب و هزینه های اجتماعی، فرهنگی و زیرساختی را برای شهر شیراز و مدیریت شهری به دنبال خواهد داشت. از آثار و تبعات نامطلوب استمرار چنین سیاستی می توان به کاهش تولید و افزایش سطح عمومی قیمت ها اشاره کرد که هر دو این عوامل علاوه بر این که به تنهایی در میان مدت و بلندمدت خودتهدیدکننده ی درآمد شهرداری هستند، می توانند توسعه ی پایدار شهری را نیز تهدید کنند. در این صورت ارائه خدمات و انجام فعالیت های شهرداری شیراز دچار وقفه می شود، لذا مطالبات معوق یکی از مهمترین چالش های شهرداری شیراز محسوب می شود. بر همین اساس تحقیق حاضر به بررسی عوامل موثر بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری با نقش تعدیلگر دینداری (بررسی موردی شهرداری شیراز) می پردازد.

۲-پیشینه تحقیق

هادیان و تحویلی (۱۳۹۰) تحقیقی با عنوان "شناسایی عوامل موثر بر فرار مالیاتی در اقتصاد ایران" به بررسی فرار مالیاتی در ایران و عوامل موثر بر آن پرداخته اند. پژوهش های انجام شده در خصوص شناسایی عوامل موثر بر پدیده فرار مالیاتی در کشورهای در حال توسعه حاکی از آن است که چهار متغیر نرخ مالیات، پیچیدگی قوانین و مقررات، نبود سرمایه اجتماعی و تورم، علاوه بر اینکه به طور تقریبی میان این کشورها به عنوان عامل مشترک به شمار می آیند، در این حوزه بیشترین اثرگذاری را نیز دارا هستند. نتایج حاصل از تخمین الگو حاکی از آن است که در بلندمدت، هر چهار متغیر مورد نظر با فرار مالیاتی رابطه ای مثبت و معنی دار داشته اند. در خصوص دوره کوتاه مدت نیز تمامی نتایج به طور تقریبی شبیه به نتایج بلندمدت است، البته با این تفاوت که تورم نقش تعیین کننده ای بر فرار مالیاتی نداشته است. وجود دارد. دشت بیاض و همکاران (۱۳۹۵) تحقیقی را با عنوان "بررسی عوامل موثر بر فرار مالیاتی در استان خراسان جنوبی با تاکید بر مولفه های فرهنگی" بر روی نمونه با حجم ۱۱۷ نفر از کارشناسان امور مالیاتی استان خراسان جنوبی انجام داده اند. نتایج این پژوهش نشان می دهد که عوامل فرهنگی در ایجاد باور و اطلاعات از قوانین و مقررات مالیاتی موثر است. همچنین بین عوامل اقتصادی و فرار مالیاتی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و شاید بتوان گفت عوامل اقتصادی یکی از مهم ترین مولفه ها در پرداخت مالیات مودیان است. عدالت و کارکرد موثر سازمان مالیاتی، ساده سازی متون قوانین مالیاتی، منطقی کردن مراحل اخذ مالیات، آموزش قوانین و مقررات مالیاتی به مردم می تواند از مولفه های تاثیرگذار در تمکین مالیاتی محسوب شود. امیری (۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان "اقتصاد رفتاری و فرار مالیاتی" پیرامون مساله فرار مالیاتی در سال ۱۳۹۶ به انجام رسانیده است. بررسی های صورت گرفته نشان می دهد که میزان فرار مالیاتی در کشور ما با وجود اقدامات صورت پذیرفته روند روبه رشدی داشته و میزان قابل توجهی را به خود اختصاص می دهد؛ بنابراین، به نظر می رسد، بررسی مولفه های مطرح شده در اقتصاد رفتاری در خصوص عوامل موثر بر فرار مالیاتی و همچنین بهره گیری از ظرفیت های سیاست گذاری مطرح شده در این رویکرد می تواند در کاهش فرار مالیاتی در کشور و همچنین افزایش کارایی نظام مالیاتی موثر باشد. صیادی و همکاران (۱۳۹۷) تحقیقی با عنوان "علل پدیده فرار مالیاتی در ایران با تاکید بر شکاف بین دیدگاه مودیان و و

کادر مالیاتی" در سال ۱۳۹۷ به انجام رسانده اند. این مطالعه با گردآوری اطلاعات لازم از طریق روش کتابخانه ای و سپس توزیع پرسشنامه در دو مرحله، اطلاعات جمع آوری شده را استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی در دو گروه مودیان و کادر مالیاتی رتبه بندی و مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است. نتایج این تحقیق نشان می دهد که از دیدگاه مودیان عواملی نظیر عدالت، شرایط سیاسی کشور و استفاده از روش ها و تکنولوژی های نوین جهت اطلاع مودیان و کادر مالیاتی مهمترین عامل ها می باشند، در حالی که از دیدگاه کادر مالیاتی تأثیر وضعیت اقتصادی و شرایط سیاسی کشور از بقیه عوامل تأثیرگذارتر می باشند. ذوالفقاری (۱۴۰۲) به بررسی عوامل مؤثر در ماهیت عوارض نوسازی و وصول آن در نظام شهرداری ها پرداختند. جامعه هدف تحقیق کلیه کارکنان شهرداری اسفراین، تیم تصمیم آن تعداد ۳۰ نفر کارکنان بودند که پرسشنامه عملکرد برون سپاری وصول عوارض نوسازی با فرایند سلسله مراتب تحلیلی فازی (FAHP) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج بدست آمده نشان داد در نوبت اول عامل مشتری با وزن نسبی ۵۰/۵۰ در رتبه اول و پس از آن مالی با وزن نسبی ۲۹۴/۰ در رتبه دوم و فرآیندهای داخلی با وزن نسبی ۱۱۰/۰ در رتبه سوم و رشد و یادگیری با وزن نسبی ۰۹۱/۰ در رتبه چهارم اهمیت قرار گرفت. در نوبت دوم زیر معیار هارا با استفاده پرسشنامه استاندارد مقایسات زوجی و نرم افزارانتخاب خبره رتبه بندی انجام گرفت. در معیار های اصلی برای عامل مالی بازگشت سرمایه و ارزش خالص فعلی، عامل مشتری میزان رضایت کاربران سایر واحدهای سازمان، عامل فرآیندهای داخلی به هنگام بودن مسائل حل شده و عامل رشد و یادگیری عامل توسعه سیستم های جدید در مرتبه اول قرار گرفتند. خاکپور و همکاران (۱۴۰۱) این تحقیق به تبیین عوامل مؤثر بر پرداخت و یا عدم پرداخت عوارض بر عملکرد شهرداری نی ریز می پردازد. شاخص های مربوط به پرداخت و یا عدم پرداخت عوارض شامل ۵ دسته عوامل سازمانی و اجرایی، عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل قانونی و عوامل اطلاعاتی می شود. همچنین ۱۷ عامل مهم در پرداخت و یا عدم پرداخت عوارض شناسایی شد که مهم ترین آن ها جایزه و امکان پرداخت قسطی، فقدان فرهنگ مالیات دهی و عوارض دهی، به روز نبودن قانون عوارض، کمبود آگاهی نسبت به جریمه و به روز نبودن بانک اطلاعات بودند. سبولا و فیگ^۳ (۲۰۱۰) تحقیقی با عنوان "اقتصاد زیر زمینی آمریکا: اندازه، رشد و تعیین فرار مالیاتی" در کشور آمریکا به انجام رسانیده اند. در این با در نظر گرفتن درآمد مشمول مالیات افراد ساکن آمریکا به بررسی وضعیت فرار مالیاتی در این کشور طی دوره ۲۰۰۸-۱۹۶۰ پرداخته اند. یافته های این دو محقق نشان دهنده آن است که فرار مالیاتی تابعی صعودی از نرخ مالیات، نرخ بیکاری، نارضایتی عمومی از دولت و درآمد سرانه افراد است؛ همچنین آن تابعی نزولی از اصلاح قانون مالیاتی در سال ۱۹۸۶ بوده است. مک گی و همکاران^۱ (۲۰۱۱) تحقیق با عنوان "اخلاق و فرار مالیاتی" در سال ۲۰۱۱ در کشور ترکیه به انجام رسانده اند. در این تحقیق بیان می شود که درک اخلاقی فرار از پرداخت مالیات به صورت پراکنده در دین و مذهب مورد بحث قرار گرفته است گرچه ادبیات اخلاق کسب و کار توجه کمتری به این مسئله داشته است، شاید به دلیل اعتقاد بر این است که فرار از پرداخت مالیات همیشه غیر اخلاقی است. این مقاله نتایج یک مطالعه تجربی از دیدگاه در ترکیه را گزارش می دهد که به بررسی ۱۷۶ متخصص حسابداری ترکیه برای تعیین میزان توافق یا عدم موافقت آنها با ۱۵ موضوع اصلی که کراو (۱۹۴۴) به آن اشاره کرد. کاهایا و همکاران (۲۰۱۸) تحقیقی با عنوان "تعیین عوامل مؤثر بر ادارک اخلاقی از فرار مالیاتی" در سال ۲۰۱۸ به انجام رسانده اند. این مطالعه با هدف بررسی عوامل مؤثر بر اخلاق گریزی مالیاتی و ترکیب سه مدل بر اساس تحقیق مک گی و

³ - Cebula, R., & Feige, E. (2010).

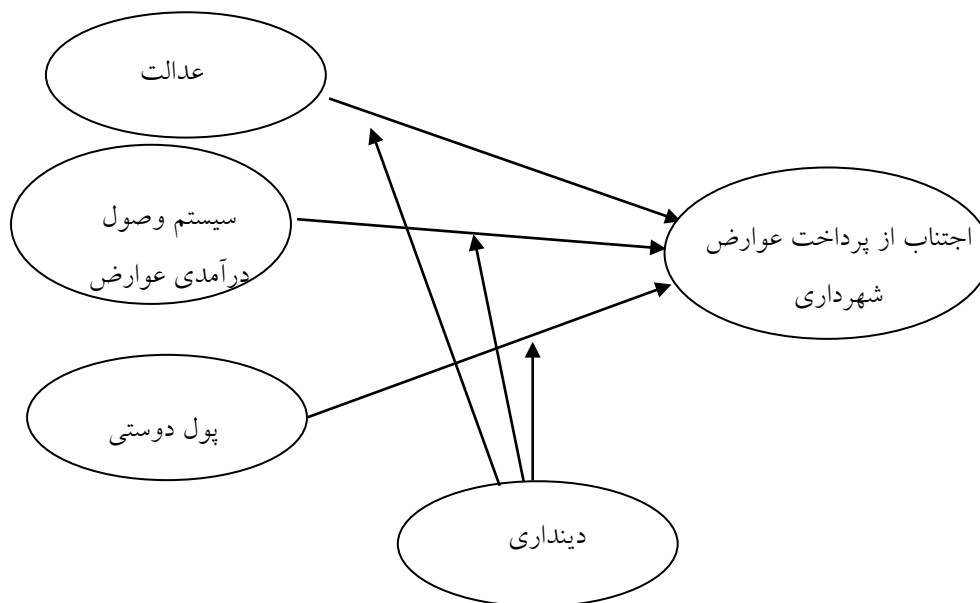
همکاران (۲۰۱۲)، لو و همکاران (۲۰۱۳)، لمورا و همکاران (۲۰۱۳) و با جمع آوری داده ها از روش بررسی پیمایشی بر روی ۱۴۸ حسابرس که در ده دفتر بزرگ حسابدار عمومی (KAP) مشغول به کار بودند انجام شده است. نتایج این تحقیق نشان داد که عدالت و سیستم مالیات به طور معناداری تاثیر منفی نسبت به توجیه اخلاقی فرار مالیاتی دارد. همچنین دینداری رابطه بین عدالت، تبعیض و سیستم مالیاتی را با توجیه اخلاقی فرار مالیاتی تقویت می کند.

۳- فرضیه های تحقیق

فرضیه اول: عدالت تاثیر معناداری بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری دارد.
فرضیه دوم: سیستم وصول درآمدی عوارض تاثیر معناداری بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری دارد.

فرضیه سوم: پول دوستی تاثیر معناداری بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری دارد.
فرضیه چهارم: دینداری تاثیر عدالت بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری را تعدیل می کند.
فرضیه پنجم: دینداری تاثیر سیستم وصول درآمدی عوارض بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری را تعدیل می کند.

فرضیه ششم: دینداری تاثیر پول دوستی بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری را تعدیل می کند.

شکل ۱- مدل مفهومی تحقیق

۴- روش شناسی تحقیق

جامعه آماری این تحقیق مدیران و کارشناسان درآمد و مالی شهرداری شیراز در سال ۱۴۰۲ می باشند. با توجه به اینکه حجم دقیق جامعه آماری در دسترس نیست از روش نمونه گیری حجم جامعه نامعین طبق فرمول زیر استفاده می کنیم. سوالات بر اساس طیف لیکرت (۵ نقطه ای) سنجیده می شود انحراف استاندارد بر اساس فرمول زیر ۰,۶۶۷ می باشد.

$$\sigma = \frac{\max(x_i) - \min(x_i)}{6} = \frac{5 - 1}{6} = 0.667$$

با توجه به اینکه به انحراف استاندارد محاسبه شده حجم نمونه از طریق فرمول زیر بدست می آید.

$$n = \frac{z^2 \alpha / \delta^2}{\epsilon^2} = \frac{(1/96)^2 (0/667)^2}{(0/1)^2} = 170$$

بنابراین تعداد نمونه ۱۷۰ نفر مشخص می گردد.

با توجه به اینکه گردآوری داده ها در این تحقیق در دو بخش کتابخانه ای اسنادی و پیمایشی انجام می پذیرد در بخش کتابخانه ای - اسنادی از روش فیش برداری و در بخش پیمایشی از پرسشنامه استفاده می گردد. پرسشنامه این تحقیق شامل ۷ بخش می باشد. در بخش اول اطلاعات و آمار توصیفی مربوط به پاسخگو از جمله سن، تحصیلات و ... گردآوری می شود. در بخش دوم پرسشنامه که برگرفته از تحقیق مک گی و همکاران (۲۰۱۲) و لائو و همکاران (۲۰۱۳) می باشد متغیر وابسته که توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری می باشد با ۶ گویه سنجیده می شود. در بخش سوم پرسشنامه که برگرفته از تحقیق مک گی و همکاران (۲۰۱۲) می باشد متغیر مستقل عدالت با ۸ گویه سنجیده می شود. در بخش چهارم پرسشنامه که برگرفته از تحقیق مک گی و همکاران (۲۰۱۲) می باشد متغیر سیستم وصول درآمدی عوارض با ۶ گویه سنجیده شده است. در بخش پنجم پرسشنامه که برگرفته از تحقیق لئو و همکاران (۲۰۱۳) و لیمپورا و همکاران (۲۰۱۳) می باشد متغیر مستقل پول دوستی با ۵ گویه سنجیده شده است و در بخش ششم و پایانی پرسشنامه که برگرفته از تحقیق لئو و همکاران (۲۰۱۳) می باشد متغیر تعدیلگر دینداری با ۱۱ گویه سنجیده شده است.

همچنین، در این تحقیق از آمار توصیفی برای بررسی و توصیف ویژگی های بیوگرافیک نمونه و همچنین توصیف متغیرهای تحقیق استفاده گردید. در بخش آمار استنباطی از روش معادلات ساختاری (SEM) استفاده می شود. مدل معادلات ساختاری^۴ یک ساختار علی خاص بین مجموعه ای از سازه های غیرقابل مشاهده است. یک مدل معادلات ساختاری از دو مولفه تشکیل شده است: یک مدل ساختاری که ساختار علی بین متغیرهای پنهان را مشخص می کند و یک مدل اندازه گیری که روابطی بین متغیرهای پنهان و متغیرهای مشاهده شده را تعریف می کند. برای انجام معادلات ساختاری از نرم افزار Smart PLS استفاده می گردد. در ادامه جهت بررسی و آزمون فرضیات تحقیق ابتدا به بررسی برازش مدل و سپس به آزمودن فرضیات تحقیق پرداخته خواهد شد.

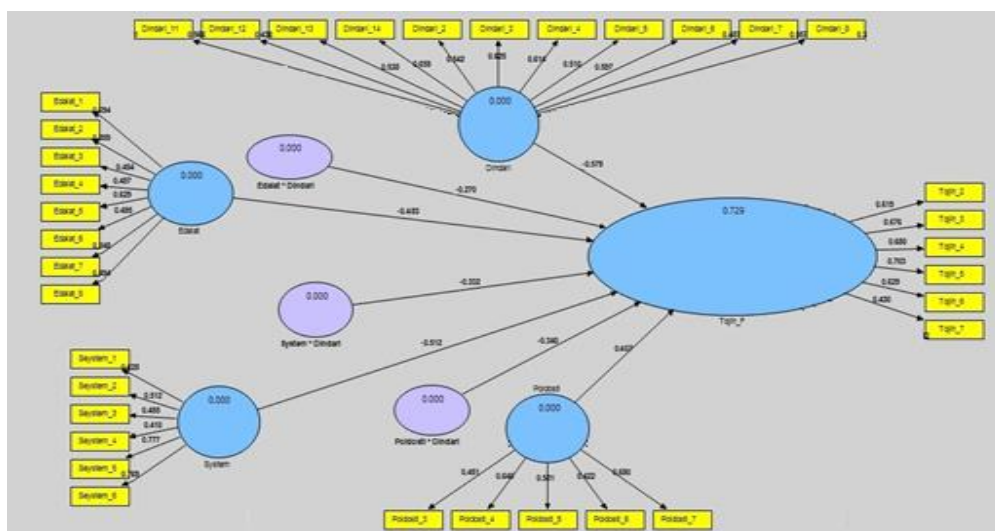
۵-برازش مدل اندازه گیری

در مدل کلی تحقیق ما شاهد متغیرها با همراه گویه های مرتبط با آنها هستیم که آنها را مدل اندازه گیری می نامیم. در برازش مدل های اندازه گیری به معیار پایایی و روایی همگرا می پردازد. در ادامه بررسی پایایی شاخص و همچنین روایی همگرا مدل اندازه گیری انجام می شود.

۵-۱- سنجش بارهای عاملی

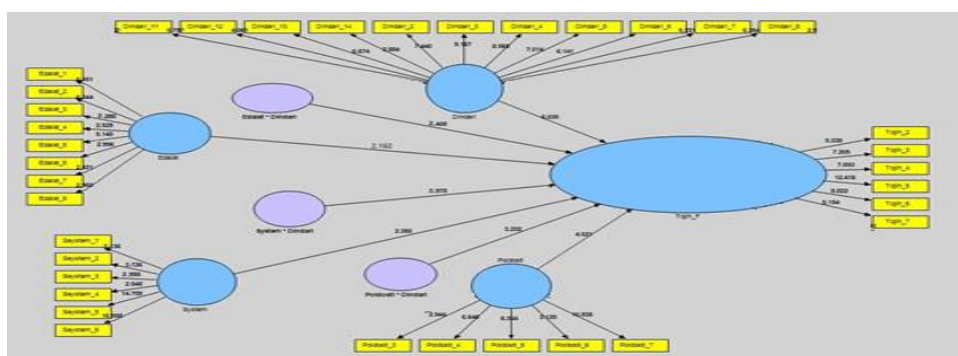
بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص های ی سازه با آن سازه محاسبه می شوند که اگر این مقدار برابر یا بیشتر از ۰,۴ باشد مؤید این مطلب است که واریانس بین سازه و شاخص های آن از واریانس خطای اندازه گیری آن سازه بیشتر بوده و پایایی در مورد آن مدل اندازه گیری قابل قبول است. در شکل ۴-۲ مشاهده می کنیم که تمام بار های عاملی تمام متغیرهای آشکار مدل بالاتر از ۰,۴ می باشد.

⁴ Structural Equation Model

شکل ۲- سنجش بارهای عاملی گویه ها (بارهای عاملی)

پس از مشخص شدن بارهای عاملی هر گویه برای تشخیص اینکه این بارهای عاملی بدست آمده معنادار هستند یا نه به آماره بدست آمده در شکل ۴-۵ نگاه می کنیم که اگر این آماره از ۱٫۹۶ بالاتر باشد نشان از معناداری بارهای عاملی بدست آمده در سطح اطمینان ۹۵ درصد دارد. همانگونه که در شکل ۴-۳ مشخص می باشد تمام بارهای عاملی بدست آمده معنادار می باشند.

شکل ۳- سنجش بارهای عاملی گویه ها (معناداری بارهای عاملی)

۲-۵- آلفای کرونباخ

در این بخش برای سنجش پایایی شاخص ضریب کرونباخ آلفا به کار می رود. این آزمون که حاصل آن یک ضریب به نام آلفای کرونباخ می باشد، برای آزمون قابلیت اعتماد یا پایایی پرسشنامه (طیف لیکرت ۵ تایی) به کار می رود. آلفای کرونباخ در هر یک از متغیرهای پرسشنامه بالاتر از ۰/۷ باشد تا پایایی مورد تأیید نرم افزار قرار گیرد با توجه به جدول ۱ تمامی متغیرها از آلفای قابل قبولی برخوردار می باشند که بیانگر پایایی پرسشنامه مورد استفاده می باشد.

جدول ۱- خروجی نرم افزار در تحلیل آلفای کرونباخ مدل مفهومی

متغیرها	آلفای کرونباخ	میزان مطلوب	وضعیت	
			تایید	رد
توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری	۰٫۸۸۰	$\alpha \geq 0.7$	✓	---
عدالت	۰٫۷۱۹	$\alpha \geq 0.7$	✓	---

وضعیت		میزان مطلوب	آلفای کرونباخ	متغیرها
رد	تایید			
---	✓	$\alpha \geq 0.7$	۰,۷۹۶	سیستم وصول درآمدهای عوارض
---	✓	$\alpha \geq 0.7$	۰,۷۵۷	پول دوستی
---	✓	$\alpha \geq 0.7$	۰,۸۱۱	دینداری

۳-۵-روایی همگرا

گام بعدی در بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری، روایی همگراست که به بررسی میزان همبستگی هر سازه با گویه‌های خود می‌پردازد. روایی همگرا با محاسبه واریانس میانگین گویه‌ها که ناشی از سازه مرتبط است محاسبه می‌شود. شاخص AVE در ارزیابی روایی همگرا، مقدار بیش از ۰/۵ مطلوب است چون در این صورت به‌طور میانگین بیشتر واریانس گویه‌ها ناشی از سازه مکنون مرتبط است که به معنای روایی همگراست. در صورتی که بار عاملی کمتر از مقدار مشخص شده باشد، روایی همگرا مناسب مدل را زیر سؤال می‌برد که در صورتی این موضوع به وجود آید باید سؤالاتی که دارای بار عاملی کمتر می‌باشند، حذف شود. البته در مطالعات دیگر مقدار ۰/۴ به بالا را برای روایی همگرا کافی دانسته‌اند. همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود تمامی متغیرها بار عاملی بالاتر از ۰,۵ را دارا می‌باشند؛ که بیانگر همگرایی مناسب مدل جهت تحلیل‌های بعدی می‌باشد و در جدول نتایج حاصل از تحلیل روایی همگرا مدل مفهومی آورده شده است.

جدول ۲- تحلیل روایی همگرا مدل مفهومی

وضعیت		میزان مطلوب	AVE	متغیرها
رد	تایید			
---	✓	$AVE \geq 0.5$	۰,۶۹۴	توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری
---	✓	$AVE \geq 0.5$	۰,۷۶۵	عدالت
---	✓	$AVE \geq 0.5$	۰,۸۵۷	سیستم وصول درآمدهای عوارض
---	✓	$AVE \geq 0.5$	۰,۷۶۲	پول دوستی
---	✓	$AVE \geq 0.5$	۰,۷۷۵	دینداری

۶-برازش مدل ساختاری

پس از بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری مرحله بعدی برازش مدل ساختاری پژوهش می‌باشد. در این بخش مدل ساختاری بر خلاف مدل اندازه‌گیری، به گویه‌های (متغیرهای آشکار) کاری ندارد و تنها متغیرهای پنهان همراه با روابط میان آن‌ها بررسی می‌گردد.

در برازش مدل ساختاری پژوهش از چندین معیار استفاده می‌شود که اولین و اساسی‌ترین معیار، ضرایب معناداری Z یا همان مقادیر t-values است. نرم افزار اسمارت پی ال اس این ضرایب را با استفاده از دستور بوت استرپینگ^۵ محاسبه می‌کند. برازش مدل ساختاری با استفاده از محاسبه ضرایب به این صورت که اگر سطح اطمینان ۹۵ درصد در نظر گرفته

^۵ Boot Strapping

شود باید آماره از ۱/۹۶ بیشتر باشند تا بتوان معنادار بودن آن‌ها را تأیید کرد. در تحلیل به دست آمده توسط نرم افزار (شکل ۳) ضرایب معناداری مربوط به گویه های این مطالعه از ۱/۹۶ بیشتر می باشد.

۱-۶- معیار R Squares یا R2

از معیارهای بررسی برازش مدل ساختاری در این پژوهش ضرایب R^2 مربوط به متغیرهای پنهان دورن زای (وابسته) مدل است؛ که نشان از تأثیر یک متغیر برون زای بر یک متغیر درون زای را دارد و سه مقدار به عنوان مقادیر قوی (۰,۶۷)، متوسط (۰,۳۳) و ضعیف (۰,۱۹) برای این معیار در نظر گرفته شده است. جدول ۳ خروجی نرم افزار را در رابطه با تحلیل معیار مورد نظر را نشان می دهد که با توجه به آن تمامی متغیرهای مدل از برازش بسیار مناسبی جهت تجزیه و تحلیل برخوردار هستند و در جدول زیر خروجی تحلیل معیار R Squares ارائه می گردد.

جدول ۳- خروجی تحلیل معیار R Squares در نرم افزار

متغیر دورنزا	R Square
توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری	۰,۷۳۶

۲-۶- معیار اندازه تاثیر f^2

این معیار شدت رابطه ی میان سازه های مدل را تعیین می کند و نشان دهنده سه حالت تأثیر کوچک (۰/۰۲)، متوسط (۰/۱۵) و بزرگ (۰/۳۵) یک سازه بر سازه های دیگر است. با توجه به جدول ۴ و مقادیر کسب شده در این معیار، بیشترین شدت رابطه مربوط به رابطه متغیرهای عدالت و توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری با مقدار ۰,۶۱۸ می باشد و کمترین شدت رابطه مربوط به رابطه متغیر تعدیلگر دینداری بر رابطه سیستم وصول درآمدی عوارض - توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری با مقدار ۰,۳۰۲ می باشد و در جدول زیر مقادیر به دست آمده در معیار f^2 ارائه می گردد.

جدول ۴- مقادیر به دست آمده در معیار f^2

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱ عدالت	---							۰,۶۱۸
۲ سیستم وصول درآمدی عوارض		---						۰,۵۱۶
۳ پول دوستی			---					۰,۴۱۹
۴ دینداری				---				۰,۶۰۱
۵ دینداری * عدالت					---			۰,۳۱۷
۶ دینداری * سیستم وصول درآمدی عوارض						---		۰,۳۰۲
۷ دینداری * پول دوستی							---	۰,۳۲۸
۸ توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری	۰,۶۱۸	۰,۵۱۶	۰,۴۱۹	۰,۶۰۱	۰,۳۱۷	۰,۳۰۲	۰,۳۲۸	---

۳-۶- معیار Q2

قدرت پیش بینی مدل با این معیار مشخص می‌سازد و مقدار Q^2 در مورد یک سازه درون را می‌تواند نشان از قدرت پیش بینی ضعیف ($0/02$)، متوسط ($0/15$) و قوی ($0/35$) سازه‌ها یا سازه‌های برون زای مربوط به آن باشد. با توجه به جدول ۵، مقادیر کسب شده توسط تحلیل نرم افزار، نشان دهنده قدرت پیش بینی قوی مدل در خصوص این سازه را دارد و برازش مناسب مدل ساختاری پژوهش را بار دیگر تأیید می‌سازد و در جدول زیر مقادیر به دست آمده در معیار $Q2$ ارائه می‌گردد:

جدول ۵- مقادیر به دست آمده در معیار $Q2$

متغیر مدل	معیار $Q2$
توجیه اخلاقی فرار مالیاتی	۰,۳۶۱

۷- برازش مدل کلی

مدل کلی شامل هر دو بخش مدل اندازه گیری و ساختاری می‌شود و با تأیید برازش آن، بررسی برازش در یک مدل کامل می‌شود. برای بررسی برازش مدل کلی تنها یک معیار به نام GOF استفاده می‌شود. برای شاخص GOF مقادیر قوی ($0/36$)، متوسط ($0/2$) و ضعیف ($0/01$) معرفی شده است. جدول ۶ بیانگر مقادیر اشتراکی متغیرهای مورد محاسبه در نرم افزار می‌باشد که جهت محاسبه برازش مدل کلی مورد نیاز می‌باشند و در جدول زیر اشتراکات هر متغیر در مدل ارائه می‌گردد.

جدول ۶- اشتراکات هر متغیر در مدل

متغیر مدل	معیار اشتراکات
عدالت	۰,۳۷۱
سیستم وصول درآمدهای عوارض	۰,۳۵۱
پول دوستی	۰,۳۲۸
دینداری	۰,۳۴۲
دینداری * عدالت	۰,۳۲۲
دینداری * سیستم وصول درآمدهای عوارض	۰,۳۱۶
دینداری * پول دوستی	۰,۳۱۱
توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری	۰,۴۰۸

$$GoF = \sqrt{Communalities * R^2} = 0,421$$

مقدار به دست آمده ۰,۴۲۱ برای شاخص GOF، برازش بسیار مناسب مدل کلی را تأیید می‌کند.

۸- ضریب مسیر و تعیین روابط متغیرهای درون زا و برون زای مدل

با توجه به مراحل انجام شده در نرم افزار و مولفه‌های موجود، نهایتاً زمانی مولفه‌ها مورد تأیید قرار خواهند گرفت که ضرایب معنا داری^۶ آن، معنی دار باشد. در صورتی که عدد معنی داری بیشتر از ۱/۹۶ باشد، مولفه پژوهش در سطح

⁶ t-values

اطمینان ۰/۹۵ مورد تأیید قرار خواهد گرفت. در جدول ۷ ضریب مسیر و آماره معناداری متغیرهای درون زا و برون زای مدل آورده شده است که مشخص می گردد تمام ضرایب مسیر مشخص شده بر اساس سطح اطمینان تحقیق (۹۵ درصد) معنادار تشخیص داده می شوند و همچنین در بین ضرایب تنها ضریب مسیر پول دوستی مثبت می باشد.

جدول ۷- ضریب مسیر و آماره معناداری متغیرهای مدل

نتیجه	آماره معنی دار	ضریب مسیر	متغیر	
			درون زا	برون زا
---	✓	۲,۹۲	-۰,۴۸۳	عدالت
---	✓	۲,۳۵	-۰,۵۱۲	سیستم وصول درآمدی عوارض
---	✓	۴,۰۲	۰,۴۰۷	پول دوستی
---	✓	۲,۴۰	-۰,۲۷۰	دینداری* عدالت
---	✓	۳,۹۷	-۰,۳۳۱	دینداری* سیستم وصول درآمدی عوارض
---	✓	۳,۲۳	-۰,۳۴۰	دینداری* پول دوستی

۹- بررسی آزمون فرضیات و نتیجه گیری

فرضیه اول تحقیق به بررسی تاثیر عدالت به عنوان متغیر مستقل و توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری به عنوان متغیر وابسته پرداخته است. با توجه به اینکه آزمون این فرضیه در سطح اطمینان ۹۵ درصد انجام گرفته است و سطح خطای آزمون ۹۵ درصد می باشد بنابراین نتایج حاصل از معادلات ساختاری بر مبنای آماره آزمون (۲,۹۲) و همچنین ضریب مسیر بدست آمده (-۰,۴۸۳) نشان می دهد که تاثیر عدالت بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری معنادار و جهت این رابطه نیز معکوس می باشد و این بدین معنا است که با افزایش سطح عدالت شاهد کاهش توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری و با کاهش سطح عدالت شاهد افزایش توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری خواهیم بود؛ به عبارت دیگر زمانی که عدالت برقرار باشد و از افراد با درآمد بالاتر عوارض بیشتری اخذ شود و هیچگونه تبعیضی بین افراد جامعه در اخذ مالیات و عوارض وجود نداشته باشد و همچنین مصارف و هزینه کرد درآمدهای مالیاتی و عوارض شفاف و روشن باشد و نیز این مطلب برای افراد جامعه ملموس و عینی باشد، توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری کاهش می یابد. در واقع تغییر متغیر وابسته (توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری) خلاف جهت تغییر متغیر مستقل مدل (عدالت) می باشد.

فرضیه دوم تحقیق به بررسی تاثیر سیستم مالیاتی به عنوان متغیر مستقل و توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری به عنوان متغیر وابسته پرداخته است. با توجه به اینکه آزمون این فرضیه در سطح اطمینان ۹۵ درصد انجام گرفته است و سطح خطای آزمون ۹۵ درصد می باشد بنابراین نتایج حاصل از معادلات ساختاری بر مبنای آماره آزمون (۲,۳۵)

و همچنین ضریب مسیر بدست آمده (۰,۵۱۲-) نشان می دهد که تاثیر سیستم وصول درآمدهای عوارض بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری معنادار و جهت این رابطه نیز معکوس می باشد و این بدین معنا است که با ارتقاء سطح سیستم وصول درآمدهای عوارض شاهد کاهش توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری و با کاهش سطح سیستم وصول درآمدهای عوارض شاهد افزایش توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری خواهیم بود؛ به عبارت دیگر زمانی که شهرداری زیرساخت ها و امکانات لازم در جهت شناسایی درآمد واقعی افراد را فراهم نماید و راه های اجتناب از پرداخت عوارض را مسدود کند و همچنین آموزش ها و امکانات لازم در جهت سهولت در پرداخت عوارض را نیز فراهم نماید و اعمال نظر شخصی و سلیقه حسابرس در تشخیص عوارض به حداقل برسد، توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض کاهش می یابد. در واقع تغییر متغیر وابسته (توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری) خلاف جهت تغییر متغیر مستقل مدل (سیستم وصول درآمدهای عوارض) می باشد.

فرضیه سوم تحقیق به بررسی تاثیر پول دوستی به عنوان متغیر مستقل و توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری به عنوان متغیر وابسته پرداخته است. با توجه به اینکه آزمون این فرضیه در سطح اطمینان ۹۵ درصد انجام گرفته است و سطح خطای آزمون ۹۵ درصد می باشد بنابراین نتایج حاصل از معادلات ساختاری بر مبنای آماره آزمون (۴,۰۲) و همچنین ضریب مسیر بدست آمده (۰,۴۰۷) نشان می دهد که تاثیر پول دوستی بر توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری معنادار و جهت این رابطه نیز مستقیم می باشد و این بدین معنا است که با افزایش سطح پول دوستی فرد شاهد افزایش توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری و با کاهش سطح پول دوستی فرد شاهد کاهش توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری خواهیم بود. در واقع تغییر متغیر وابسته (توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری) هم جهت تغییر متغیر مستقل مدل (پول دوستی) می باشد.

فرضیه چهارم تحقیق به بررسی تاثیر دینداری به عنوان متغیر تعدیلگر بر رابطه عدالت با توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری پرداخته است. با توجه به اینکه آزمون این فرضیه در سطح اطمینان ۹۵ درصد انجام گرفته است و سطح خطای آزمون ۹۵ درصد می باشد بنابراین نتایج حاصل از معادلات ساختاری بر مبنای آماره آزمون (۲,۴۰) و همچنین ضریب مسیر بدست آمده (۰,۲۷۰-) نشان می دهد که تاثیر دینداری بر رابطه عدالت با توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری معنادار می باشد. با توجه به علامت ضریب که منفی می باشد نشان می دهد که تعدیلگر دینداری رابطه عدالت با توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری را تضعیف می کند. در واقع فردی که از دینداری بالاتری برخوردار است علی رغم اینکه بر اساس تعالیم دینی خود معتقد است در پرداخت مالیات و عوارض نیز همانند سایر زمینه ها باید عدالت برقرار باشد و از تبعیض جلوگیری شود و نیز با اعتقاد به اینکه درآمدهای عوارض باید به گونه ای مدبرانه مدیریت و در مسیر صحیح استفاده شود و لیکن بر اساس آموزه ها و باورهای دینی خود نسبت به پرداخت مالیات و عوارض مقیدتر می باشد و با توجه به این حکم دینی که خلاف قانون خلاف شرع است، نسبت به قضاوت های شخصی و ایجاد بهانه هایی برای توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری خودداری می کند.

فرضیه پنجم تحقیق به بررسی تاثیر دینداری به عنوان متغیر تعدیلگر بر رابطه سیستم وصول درآمدهای عوارض با توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری پرداخته است. با توجه به اینکه آزمون این فرضیه در سطح اطمینان ۹۵ درصد انجام گرفته است و سطح خطای آزمون ۹۵ درصد می باشد بنابراین نتایج حاصل از معادلات ساختاری بر مبنای آماره آزمون (۳,۹۷) و همچنین ضریب مسیر بدست آمده (۰,۳۳۱-) نشان می دهد که تاثیر دینداری بر رابطه سیستم

وصول درآمدی عوارض با توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری معنادار می باشد. با توجه به علامت ضریب که منفی می باشد نشان می دهد که تعدیلگر دینداری رابطه سیستم وصول درآمدی عوارض با توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری را تضعیف می کند؛ بنابراین فرد متدین تر علی رغم اینکه معتقد است سیستم مالیاتی باید آنچنان قوی و دقیق باشد که با شناسایی درآمد واقعی افراد راه های فرار از پرداخت عوارض را مسدود نماید و همچنین اعتقاد به اینکه نرخ ها و قوانین دریافت عوارض باید متناسب با درآمد واقعی افراد باشد و لیکن خود را جدای از هر گونه شرایطی ملزم به پرداخت مالیات و تخطی از آن را یک گناه می شمارد و بنابراین کمتر به توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری تمایل دارد.

فرضیه ششم تحقیق به بررسی تاثیر دینداری به عنوان متغیر تعدیلگر بر رابطه پول دوستی با توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری پرداخته است. با توجه به اینکه آزمون این فرضیه در سطح اطمینان ۹۵ درصد انجام گرفته است و سطح خطای آزمون ۹۵ درصد می باشد بنابراین نتایج حاصل از معادلات ساختاری بر مبنای آماره آزمون (۳,۲۳) و همچنین ضریب مسیر بدست آمده (۰,۳۴۰-) نشان می دهد که تاثیر دینداری بر رابطه پول دوستی با توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری معنادار می باشد. با توجه به علامت ضریب که منفی می باشد نشان می دهد که تعدیلگر دینداری رابطه پول دوستی با توجیه اخلاقی فرار مالیاتی را تضعیف می کند؛ بنابراین فردی که باورهای دینی قوی ترو عمیق تری دارد نسبت به عدم پرداخت مالیات و اقدام به اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری خود را گناهکار دانسته و در صورتی که اقدام به توجیه اخلاقی آن به هر شکلی کند دچار تضاد بین توجیه اخلاقی و آموزه ها و باورهای دینی خود می شود. در واقع فرد با توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری باورهای دینی خود را نقض کرده است و از اینرو هرچقدر فرد از دینداری بالاتری برخوردار باشد نسبت به توجیه اخلاقی اجتناب از پرداخت عوارض شهرداری به هر بهانه و شکلی مقاومت بیشتری از خود نشان می دهد.

منابع

- اکبری نسب، سید یوسف و سارا فتاحی، ۱۳۹۵، عوارض نوسازی و راه کارهای ارتقای آن در نظام مالی شهرداری ها، پنجمین کنفرانس بین المللی حسابداری و مدیریت و دومین کنفرانس کارآفرینی و نوآوری های باز، تهران.
- امیری، میثم (۱۳۹۶) اقتصاد رفتاری و فرار مالیاتی، فصلنامه پژوهشنامه اقتصادی، سال هفدهم، شماره ۶۴، بهار ۱۳۹۶، صفحات ۱۳۰-۹۵.
- بیدرام، رسول و طوبی قربانی کهریزسنگی، ۱۳۹۵، تحلیل و آسایشناسی وصول عوارض نوسازی و عمران شهری (مورد مطالعه مراجعان شهرداری اصفهان)، ششمین کنفرانس بین المللی توسعه پایدار و عمران شهری، اصفهان
- خاکپور، محمدرضا و پورقاسم، مجید و اسفندیاری زاهدانی، عباس و امین زاده، امین، ۱۴۰۱، بررسی عوامل موثر بر عدم پرداخت عوارض عمومی، اختصاصی- بهاخدمات و سایر عوارض توسط شهروندان به شهرداری نی ریز و ارائه راهکارهای برون رفت ...، فصلنامه پژوهش های جدید در مدیریت و حسابداری، دوره: ۵، شماره: ۵۹
- ذوالفقاری، محمد ابراهیم، ۱۴۰۲، بررسی عوامل موثر در ماهیت عوارض نوسازی و وصول آن در نظام شهرداری ها (مورد مطالعه شهرداری اسفراین)، ششمین کنفرانس بین المللی ایده های راهبردی در معماری، عمران و شهرسازی ایران، مشهد

- صیادی سومار، علی، رهنمای رودپشتی، فریدون، کاکایی تبار، زهرا (۱۳۹۷) علل پدیده فرار مالیاتی در ایران با تاکید بر شکاف بین دیدگاه مودیان و کادر مالیاتی براساس مدل AHP (مطالعه موردی استان ایلام)، پژوهش حسابداری، شماره ۲۸، بهار ۱۳۹۷.
- رزازیان، محسن (۱۳۸۷) کارایی بخشی نظام تشخیص و وصول درآمد، چکیده همایش مالی شهرداری ها "مشکلات و راهکارها"، انتشارات شهرداری تهران-معاونت مالی و اداری، تهران
- معزّی مقدم، حسین (۱۳۸۱) شیوه‌های تامین منابع درآمدی شهرداری‌ها، معاونت برنامه ریزی و توسعه، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور
- هادیان، ابراهیم، تحویلی، علی (۱۳۹۲) شناسایی عوامل موثر بر فرار مالیاتی در اقتصاد ایران، فصلنامه علمی - پژوهشی برنامه ریزی و بودجه، سال هجدهم، شماره ۲، بابستان ۱۳۹۲.
- Nickerson, I., Pleshko, L., & McGee, R. W. (2009). Presenting The Dimensionality Of An Ethics Scale Pertaining To Tax Evasion. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 12(1), 1-14.
- Repstad, & Furseth, I. (2006). An introduction to the sociology of religion classical and contemporary perspectives. Burlington: Ashgate Publishing Company.
- Rosianti, C., & Mangoting, Y. (2014). Pengaruh Money Ethics terhadap Tax Evasion dengan Intrinsic dan Extrinsic Religiosity sebagai Variabel Moderating. *Tax & Accounting Review*, 4(1).
- Suminarsasi, W., & Supriyadi. (2011). Pengaruh Keadilan, Sistem Perpajakan, dan Diskriminasi Terhadap Persepsi Wajib Pajak Mengenai Etika Penggelapan Pajak (Tax Evasion). Tesis, Jurusan Akuntansi Magister Sains Fakultas Ekonomika dan Bisnis Universitas Gajahmada Yogyakarta.
- Tang, T. (1992). The Meaning of Money Revisited. *Journal of Organizational Behavior*, 13, 197-202.
- Tang, T. L.-P., Chiu, R. K., Akande, A., Alzubaidi, A. S., Borg, M. G., Cheng, B., et al. (2002). Is The Love Of Money The Root Of All Evil? Or Different Strokes For Different Folks: Lessons In 12 Countries. Paper presented to the International Conference on Business Ethics in the Knowledge Economy, Hong Kong.
- Tang, T., & Chiu, R. (2003). Income, Money Ethics, Pay Satisfaction, Commitment, And Unethical Behavior: Is The Love Of Money The Root Of Evil For Hong Kong Employees? *Journal of Business Ethics*, 46, 13-30.
- Tang, T., Tang, D., & Luna-Arocas, R. (2005). Money Profiles: The Love Of Money, Attitudes, And Needs. *Personnel Review*, 34(5), 603-618.
- Mukharoroh, A. H., & Cahyonowati, N. (2014). Analisis Faktor-Faktor Yang Mempengaruhi Persepsi Wajib Pajak Mengenai Penggelapan Pajak. *Diponegoro Journal Of Accounting*, 3(3), 1-7.
- Ancok, D., & Nashori, S. (2001). Psikologi islami: Solusi islam atas problem-problem psikologi. Yogyakarta: Pustaka Pelajar.
- Hafizhah, I. (2016). Pengaruh Etika Uang (Money Ethics) Terhadap Kecurangan Pajak (Tax Evasion) dengan Religiusitas, Gender, dan Materialisme sebagai Variabel Moderasi. *JOM FEKON*, 3(1).
- Elias, R. Z. (2009). The Relationship Between Accounting Students, Love of Money and Their Ethical Perception. *Managerial Auditing Journal*, 25(3).
- McGee, R. W. (2006). Three Views on The Ethics of Tax Evasion. *Journal of Business Ethics*, 67: 15-35.

- McGee, R. W., & Guo, Z. (2007). A survey of law, business and philosophy students in China on the ethics of tax evasion. *Society and Business Review*, 2(3), 299-315.
- McGee, R. W., Benk, S., Yildirim, H., & Kayikci, M. (2011). The Ethics of Tax Evasion: A Study of Turkish Tax Practitioner Opinion. *European Journal of Social Sciences*, 18, 3.
- McGee, R., Nickerson, I., & Pleshko, L. P. (2008). A Comparative Study Of Tax Evasion In Six Countries. *Academy of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 12(1), 25-30.
- McGee, R., Nickerson, I., Pleshko, L., & Broihahn, M. (2012). The Ethics Of Tax Evasion: An Investigation Into Demographic Differences. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 15(1), 105-117.
- McGee, R., Palau, S. L., & Jaramillo, F. J. (2007). The Ethics Of Tax Evasion: An Empirical Study Of Ecuador. *Andreas School of Business Working Paper*, Barry University.
- Wilson, R.J. (2009), An Examination of Corporate Tax ShelterParticipants. *The Accounting Review*, 84, 969-999
- Keller (2007) Do gender, educational level, religiosity and work experience affect the ethical decision making of U.S. accountants? *Critical Perspectives on Accounting* 18:299-314.
- Bunker RB, & Casey M (2012) Facilitating Payments versus Bribes: Are We Sending Conflicting Ethical Signals in Accounting Education? *International Journal of Business and Social Science* 3(8):47-50.
- Thomas S (2012) Ethics and accounting education. *ISSUES IN ACCOUNTING EDUCATION*, 27(2):399-416.
- Greenfield A, Norman C, Wier B (2008) The effect of ethical orientation and professional commitment on earning management behavior. *Journal of Business Ethics*. 83:419-434.
- Uadiale, O., Fagbebi, T., & Ogunleye, J. (2010). An empirical study of the relationship between culture and personal income tax evasion in Nigeria. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 20(2), 116- 126.